

УДК 349.415/:504.062

Є. В. Бутенко,

к. е. н., Національний університет біоресурсів і природокористування України

І. П. Курфіянчик,

к. е. н., Національний університет біоресурсів і природокористування України

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ІЗ ВРАХУВАННЯМ РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ

Проаналізовано проектні заходи щодо раціонального використання земельних ресурсів досліджуваного об'єкта. Висвітлені тенденції розвитку деградаційних процесів після реалізації проектних рішень на території Ямпільської селищної ради Краснолиманського району Донецької області.

Analysis of project activities on rational use of land resources of the object. The known tendency of the degradation processes following the implementation of the design decisions in the village council Yampolsky Krasnolymanska region Donetsk region.

Ключові слова: деградаційні процеси, ландшафт, протиерозійні заходи, рекультивация.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На даному етапі реформування земельних відносин виявлена низка недоліків як у сільськогосподарському виробництві, так і в управлінні земельними ресурсами, зокрема неналежний нагляд за станом земельних ресурсів, розвитком деградаційних процесів, екологічні проблеми при формуванні нових землекористувань, відсутність будь-якої організації території. Тому територія Ямпільської селищної ради потребує не лише проведення аналізу стану та виявлення критичних ділянок земель, а й обґрунтування та реалізації заходів щодо раціонального використання та охорони земельних ресурсів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Багато теоретичних і практичних питань раціонального використання земельних ресурсів, зокрема деградованих та малопродуктивних земель, було висвітлено в роботах вітчизняних учених та вчених країн СНД, таких як С.М. Волков, В.Г. В'юн, В.Г. Горлачук, Д.С. Добряк, А.Я. Новаковський, Р.С. Панас та ін. Проте залишається деякі аспекти, що потребують додаткового висвітлення та дискусійного обговорення.

Мета статті — проаналізувати ефективність використання земельних ресурсів із врахуванням регіональних особливостей Донецького регіону.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

На основі проведеного аналізу сучасного стану земельних ресурсів запропоновано провести ряд заходів щодо раціоналізації використання та охорони земельних ресурсів на території досліджуваного об'єкта [1].

Основними заходами щодо використання й охорони земель у представленій "Схемі землеустрою" є [2]: проведення оптимізації структури сільськогосподарських ландшафтів та території Ямпільської селищної ради; створення території громадських пасовищ та сіножатей; визначення ландшафтних територій (заплава р. Сіверський Донець); рекультивация земель та культуртехнічні роботи; визначення ділянок малопродуктивних і деградованих земель для подальшої їх консервації; посадка лісомеліоративних насаджень (суцільне заліснення); будівництво протиерозійних гідротехнічних споруд; створення водоохоронної зони та бережної смуги р. Сіверський Донець з винесенням та закріпленням їх меж; впровадження протиерозійних агротехнічних заходів та науково обґрунтованих сівозмін (рис. 1).

Проведення облаштування земель сільськогосподарських підприємств на основі еколого-ландшафтних принципів дає можливість оптимізувати структуру земельних ресурсів даного господарства, що створить передумови для раціонального використання та відтворення земель як природного ресурсу.

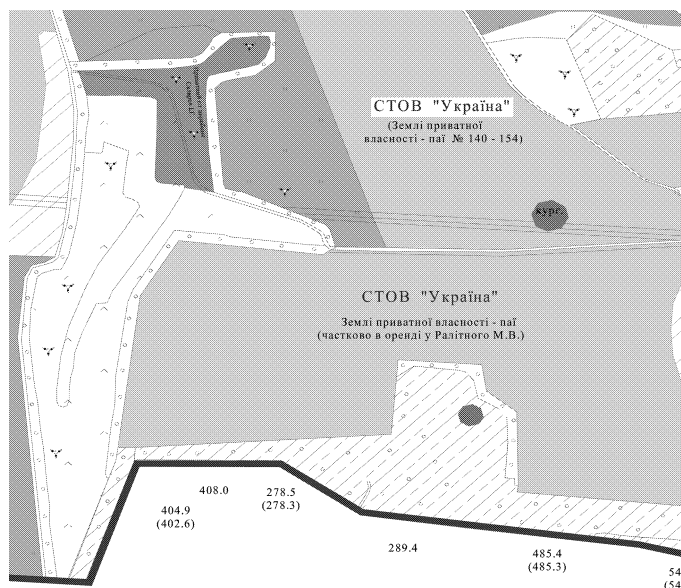


Рис. 1. Фрагмент схеми землеустрою з техніко-економічного використання та охорони земель Ямпільської селищної ради Краснолиманського району Донецької області

Результатом вдосконалення землекористування на території Ямпільської селищної ради є створення високопродуктивних пасовищ та сіножатей, зокрема збільшено відсоток природних сіножатей на 7,6%, також збільшення площі екологічностабілізуючих угідь, що є позитивним фактором для оптимізації стану земельних ресурсів.

Виведення з сільськогосподарського обороту земель, що знаходяться в прибережній смузі річки Сіверський Донець, та відведення ландшафтних територій в її заплаві зменшить відсоток ерозійнонебезпечних ділянок. За рахунок створення місцевого заповідника у заплаві р. Сіверський Донець (за рахунок лісів лісового фонду — 550,6 га) площа природних територій збільшилась на 6,0%. Середня по Україні дорівнює — 4,5—5,0%

Рекультивация порушених земель на території селищної ради зводиться в основному до земельних ділянок під господарськими будівлями і дворами, які вже не використовуються за цільовим призначенням і їх необхідно рекультивувати. Таких земельних ділянок налічується в цілому по селищній раді 34,6 га, які пропонується рекультивувати у ріллю та пасовища. Крім того, в господарстві "Україна" знаходиться декілька курганів, які втратили історичну цінність, тому їх рекультивуємо у ріллю загальною площею — 1,2 га.

Посадка лісомеліоративних насаджень (суцільне заліснення) позитивно сприятиме захисту ґрунтів від водної та вітрової ерозії,

оптимізації водно-повітряного режиму ґрунтів досліджуваної території. Даний лісомеліоративний захід привів до збільшення відсотка лісових насаджень на 10,7%.

Визначення ділянок малопродуктивних та деградованих земель з інтенсивного обробітку дасть можливість вивести такі площі земельних угідь з критичного стану.

Всі вищезазначені заходи щодо раціонального використання та охорони земель є фактором покращення еколого-економічного стану земельних ресурсів на території Ямпільської селищної ради.

ВИСНОВОК

При оптимальній організації території селищної ради з врахуванням еколого-ландшафтних принципів покращиться стан кризових ділянок та припиняться негативні процеси, що перебувають на початкових стадіях розвитку. Для зниження інтенсивності розвитку деградаційних процесів на території досліджуваного об'єкта потрібно реалізувати "Схему землеустрою та техніко-економічні обґрунтування використання й охорони земель Ямпільської селищної ради Краснолиманського району Донецької області", що забезпечать оптимізацію структури території селищної ради, зокрема сільгоспосвоєність земель зменшена на — 2,0%, розораність земель зменшена на — 7,5%.

Література:

1. Бутенко Є.В. Аналіз розвитку деградаційних процесів ґрунтів на території Ямпільської сільської ради Краснолиманського району Донецької області / Є.В. Бутенко, М.С. Жукова // Вісник Львівського національного аграрного університету. — 2011. — № 18(2). — С. 39—42.
2. Схеми землеустрою та техніко-економічне обґрунтування використання та охорони земель Ямпільської селищної ради Краснолиманського району Донецької області: звіт про НДР / В.М. Кривов. — НАУ, 2004. — С. 80.
3. Панас Р.С. Деградація ґрунтів: причини виникнення, екологічні проблеми та можливості їх усунення / Р.С. Панас // Землевпорядний вісник. — 2009. — № 7. — С. 15—20.
4. Добряк Д.С. Класифікація сільськогосподарських земель як наукова передумова їх екологічнонебезпечного використання / Д.С. Добряк, О.П. Канаш, Д.І. Бамбіндра, І.А. Розумний. — 2-ге вид., допов. — К.: Урожай, 2009. — 464 с. *Стаття надійшла до редакції 22.02.2012 р.*